

ภาพสีน้ำ

สถาปัตยกรรมทางศาสนา

RELIGIOUS ARCHITECTURE

IN WATERCOLOR

*Architecture should speak of its
time and place, but yearn for
timelessness.*

-FRANK GEHRY

ศาสนาการ

ในที่นี้จะกล่าวถึงสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา ที่สร้างอยู่ตามวัด สามารถจำแนก ประเภทออกตามหน้าที่และความสำคัญของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ เขตพุทธาวาส เขต สังฆาวาส เขตสาธารณะหรือเขตปรก อย่างไรก็ตามวัดส่วนใหญ่มีพื้นที่ใช้สอยคับแคบการแบ่งเขตไม่ค่อย เครื่องครัดยกเว้นวัดในชุมชนเมือง

2.1. เขตพุทธาวาส หมายถึง บริเวณประดิษฐานปูชนียวัตถุอันเกี่ยวเนื่องด้วยการปฏิบัติธรรม นิยมสร้างสถาปัตยกรรมสำหรับเป็นที่ประกอบกิจทางสังฆกรรมของสงฆ์ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร ศาลา หอไตร หอระฆัง หอกลอง เจดีย์บรรจุพระธาตุ เช่น พระบรมสารีริกธาตุพระอังคารธาตุ พระสารีริกธาตุ และพระ อัฐิธาตุ

2.2 เขตสังฆาวาส หมายถึง บริเวณซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยของภิกษุ และสามเณร นิยมสร้าง สถาปัตยกรรมส าหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยเช่น กุฏิสงฆ์ศาลาการเปรียญ

2.3 เขตสาธารณะหรือเขตปรก หมายถึง เขตซึ่งอยู่นอกเหนือไปจากเขตพุทธาวาส และ สังฆาวาส สถาปนการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน นิยมสร้างสถาปัตยกรรมส าหรับใช้เป็นที่ประกอบกิจกรรม พิธีกรรม ประเพณี ของชุมชน เช่น หอพระอุปัชฌ์ เมรุ ศาลาพักรพ อาคารพาณิชย์ ประตูโขง ก าแพงวัด เป็นต้น

วัดสมัยรัตนโกสินทร์

- อุโบสถ และวิหารจะมีสัดส่วนที่สูงโปร่ง หลังคาจั่วสูง โดยมีเครื่องลำยอง เป็นช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ มีการแบ่งชั้นความสำคัญจากการซ้อนชั้นของหลังคา

- อุโบสถ และวิหารจะมีสัดส่วนที่สูงโปร่ง หลังคาจั่วสูง โดยมีเครื่องลำยอง เป็นช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ โดยมีการแบ่งชั้นความสำคัญจากการซ้อนชั้นของหลังคา

- รูปแบบการสร้างวัด และอุโบสถนั้นสามารถแบ่งเป็น 4 ห้วงเวลาหลัก ดังนี้

1. รัตนโกสินทร์ตอนต้น ลักษณะเด่น หลังคาปีกนก และพาไลหน้า หลัง

2. พระราชนิยมใน ร.3 อธิพัลลศิลป์จีน โครงสร้างปูน ไม่ใช่ช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ และส่วนใหญ่มีเสาระเบียงล้อมรอบ ประดับหน้าบันเป็นกระเบื้องเคลือบ

3. อธิพัลลศิลป์ตะวันตก เริ่มต้นในสมัยร.4 ซึ่งมีทั้งอยู่ในลายประดับซุ้ม หน้าต่าง ซุ้มประตู หัวเสา รวมทั้งแผนผังแบบแปลน

4. รูปแบบมาตรฐาน มติชาตินิยม ของจอมพลป.พิบูลสงคราม ซึ่งทำเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และการบูรณะวัดในส่วนต่างๆ ของประเทศ 2484-2510

วัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพมหานคร

วัดเบญจมบพิตร กรุงเทพมหานคร

วัดสุทัศน์ กรุงเทพมหานคร

วัดราชนัสดา กรุงเทพมหานคร

วัดสุนทรธรรมทาน กรุงเทพมหานคร

วัดราชนัสดา กรุงเทพมหานคร

วัดปราสาท นนทบุรี

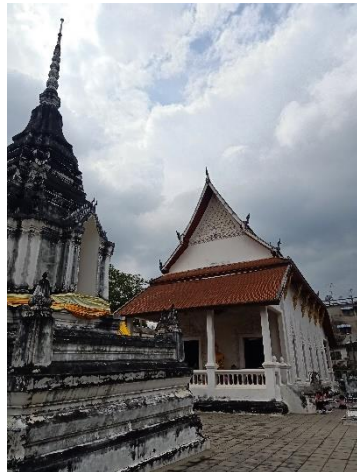

พระอุโบสถตกท้องสำเภา ซึ่งหมายถึงพระอุโบสถที่ส่วน
ฐานของอาคารเป็นรูปทรงอ่อนโค้ง รวมไปถึงส่วนของสัน
หลังคาที่อ่อนโค้งด้วย
ในความหมายก็คือ พระอุโบสถนี้เปรียบดังสำเภาเรือที่จะ
พามนุษย์ผู้ปรารถนาพ้นไปจาก สังสารวัฏ ซึ่ง
เปรียบเสมือนทะเลกว้าง

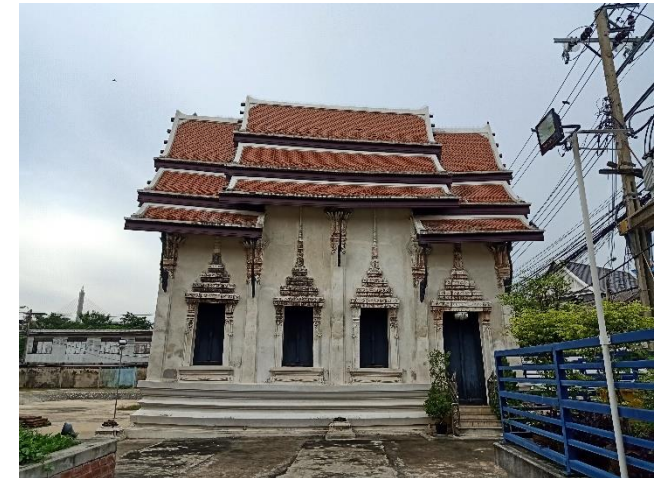
วัดศิลปะอยุธยาที่พบในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เป็นวัดที่ถูกสร้างสมัยที่อยุธยาเป็นราชธานี และได้บ่งบอกถึงความสำคัญในพื้นที่บางกอก และลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นอย่างดี

วัดโบสถ์ สามเสน กรุงเทพมหานคร

วัดภูมรินทร์ปากซี้
ปิ่นเกล้า กรุงเทพมหานคร

วัดพระราชนิยมสมัยรัชกาลที่ 3

-พระราชนิยมใน ร.3 อิทธิพลศิลปะจีน โครงสร้างปูน ไม่ใช่ช่อฟ้า
ใบระกา หางหงส์ และส่วนใหญ่มีสาระเบียงล้อมรอบ ประดับหน้าบัน
เป็นกระเบื้องเคลือบ
อาจมีการพบตุ๊กตาจีน หรือตุ๊กตาอับเฉาภายในวัด
-จากการค้นพบมีวัดที่สร้างโดยเจ้าสัว และขุนนางในอดีตจำนวนมาก

วัดเทพธิดาราม กรุงเทพมหานคร

วัดไพชยนต์ุลาธิ ธนบุรี

วัดหิรัญนาราม ธนบุรี

- วัดราชสิริวาส สามเสน กรุงเทพมหานคร เป็นวัดริมน้ำที่สร้างในสมัยอยุธยา แต่ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นอิทธิพลศิลปะเขมร เหมือนปราสาทหิน ในสมัยร.5 ออกแบบโดยกรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งเป็นต้นแบบให้หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อิทธิพลอื่นๆ

- วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ที่ตกแต่งภายในแบบตะวันตก

วัดในภาคเหนือ Northern Temple

- วัดในภาคเหนือนั้นมีรากวัฒนธรรมในแบบล้านนา และล้านช้างในบางส่วนซึ่งมีรูปแบบเฉพาะตัวเนื่องด้วยการพัฒนาสถาปัตยกรรมในบริบทความเชื่อของทศกัณฐ์ภูมิภาคเย็น และวัสดุที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ
- บริเวณหลังคาจะมีชื่อเรียกข้อฟ้า อยู่กลางสันหลังคา และโหง่ด้านปลายสุดของหลังคาต่างจากวัดในสมัยรัตนโกสินทร์ และอยุธยา
- หลังคาโน้มต่ำ มีส่วนช่วยในเรื่องของการลดการรับลมหนาวภายในอุโบสถ

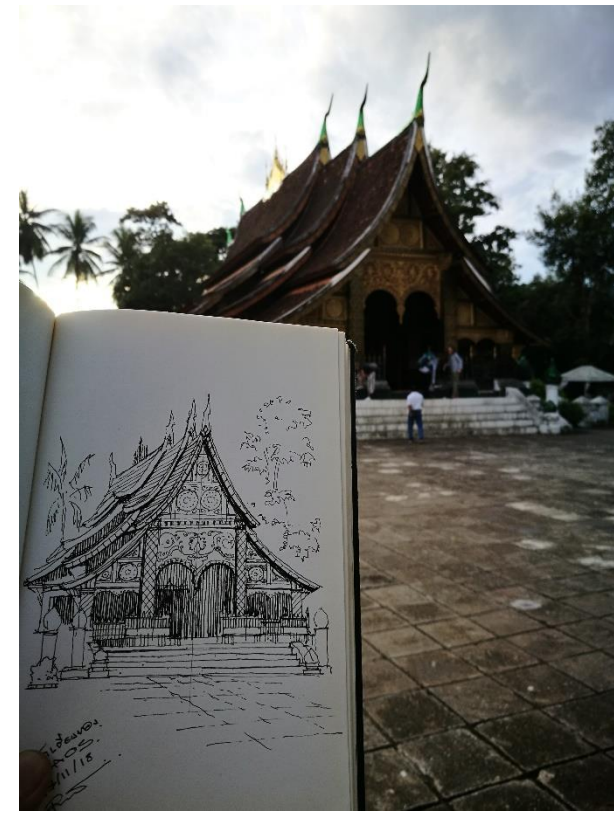
วัดพุทธเอ็น อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

วัดตันเกว่น จ.เชียงใหม่

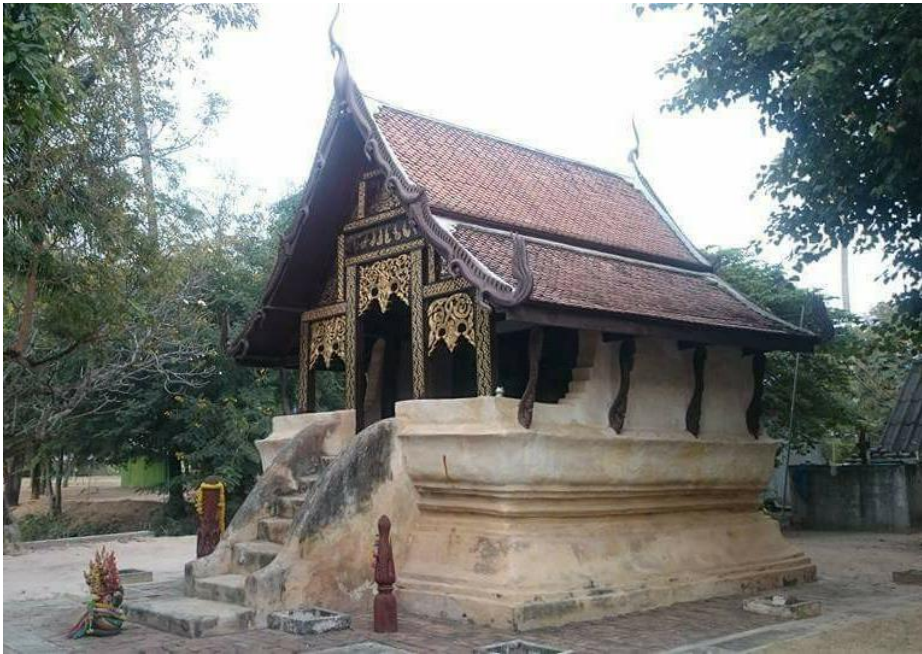
วัดโลกมีดี จ.เชียงใหม่

วัดเชียงมั่น หลวงพระบาง สปป.ลาว

วัดในภาคอีสาน (สิมอีสาน)

- สิมอีสาน หรือ โบสถ์อีสาน มาจากการที่ทางอีสานเรียกโบสถ์ว่า "สิม" ลักษณะโดยทั่วไปของสิมแบ่งเป็น 2 ประเภทหลักตามสภาพของแหล่งที่ตั้ง คือ สิมน้ำและสิมบก สิมน้ำ เป็นสิมที่ตั้งอยู่กลางน้ำ ส่วนใหญ่สิมบกเป็นสิมที่ตั้งอยู่บนแผ่นดิน มีลักษณะเป็นอาคารถาวร นอกจากนี้ สิมยังแบ่งตามลำดับอายุก่อนหลังและลักษณะร่วมในรูปแบบได้เป็น 4 ประเภท คือ สิมก่อผนังแบบดั้งเดิม สิมโถง สิมก่อผนังรุ่นหลัง และสิมแบบผสม
- สิมเป็นรากศัพท์ของ สีมา หรือเสมมา ซึ่งหมายถึงเขต การแบ่งพื้นที่

วัดไตรภูมิคณาจารย์ สุวรรณภูมิ ร้อยเอ็ด

วัดไตรภูมิ จตุรพักตรพิมาน ร้อยเอ็ด

โบสถ์วัดโพธิ์ชัยอาราม บ้านโพนทราย อ.สังขะ สุรินทร์ อายุในราว 80-100 ปี งานฝีมือช่างพื้นบ้าน แต่งานปั้นพระพุทธรูปด้านในนั้น ได้ช่างมาจากทางกัมพูชา โบสถ์ทรงนี้เท่าที่สังเกตเบื้องต้นในอีสานพบมาก ในเขตวัฒนธรรมไทยโคราชและเขมร ในเขตบ้านลาวนั้นเจอน้อย

ศาลเจ้าจีน (Shrine)

ศาลเจ้าจีน เป็นสัญลักษณ์ของชุมชนชาวจีนที่
ทั้งทำการค้าขายโดยเรือสำเภา และชุมชน
ค้าขายในเมือง จะสร้างขึ้นด้วยเหตุผลความ
มงคลการค้าขาย และการเดินเรือ จึงทำให้พบ
ตามริมแม่น้ำและเมืองท่าสินค้าทางเรือ

ศาลเจ้าเกียนอันเกง หนบุรี

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จ.สงขลา

ศาลเจ้าจีนที่อยู่ในชุมชนชาวจีน

โบสถ์คริสต์ (Churches)

โบสถ์คริสต์ในประเทศไทย สร้างโดยกลุ่ม
มิชชันนารีที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนา เป็นรากฐาน
การศึกษาสมัยใหม่ ซึ่งเริ่มมีบันทึกความเก่าแก่
ตั้งแต่สมัยอยุธยาและเป็นประตูเบิกทางในการ
แลกเปลี่ยนศิลปวิทยาการชาติตะวันตกใน
ภายหลัง

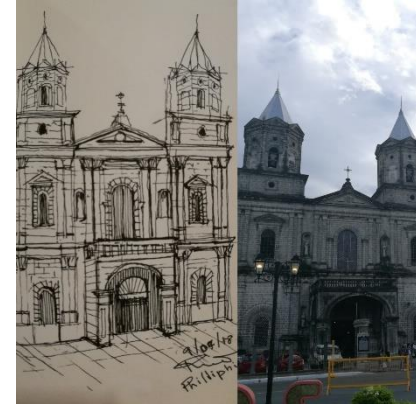
ศาสนวิหาร แม่พระบังเกิด จ.สมุทรสงคราม

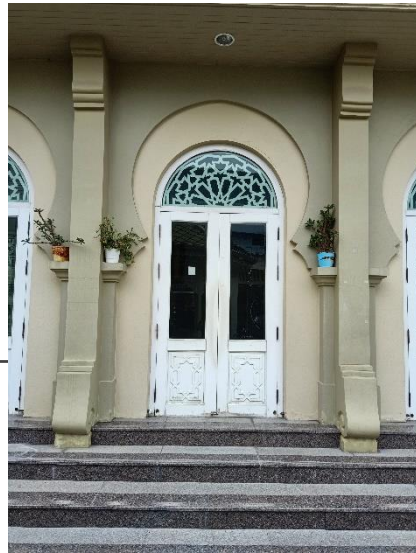
วัดคอนเซ็ปชัญ
สามเสน กทม.

วัดซางตาครูส
ธนบุรี

โบสถ์ ในประเทศ
Philippines

มัสยิด (Masjid)

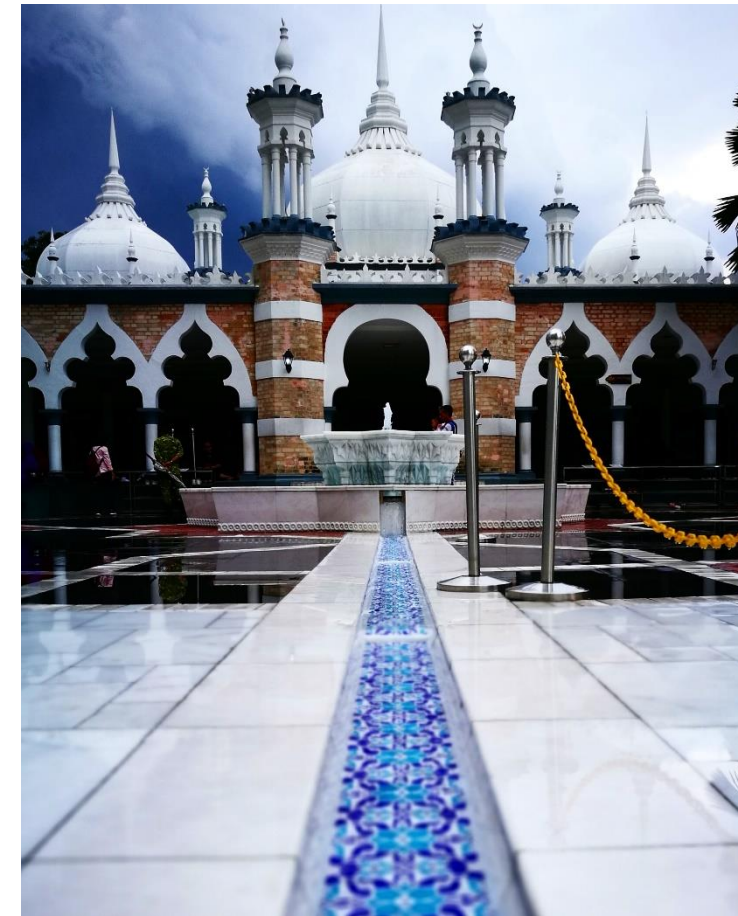

มัสยิดต้นสน ธนบุรี

- มัสยิดในประเทศไทย เป็นกลุ่มชนมุสลิมที่เข้ามาค้าขายตั้งแต่สมัยอยุธยา ทั้งจากเปอร์เซียและแหลมมลายู โดยมีทั้งการอพยพขึ้นมาจากศึกสงครามใน สมัย ร.1 และการตั้งถิ่นฐานในบางกอกตั้งแต่สมัยธนบุรี
- ส่วนสำคัญที่เห็นได้ชัดจากภายนอกคือ หออะซาน หลังคาโดม การใช้ Arch และ ลวดลายเรขาคณิตจากอัลกุรอาน

มัสยิดตี๊กดิน
กรุงเทพมหานคร

มัสยิด Jamek
MALAYSIA

• หลังคาปั้นหม้อ •

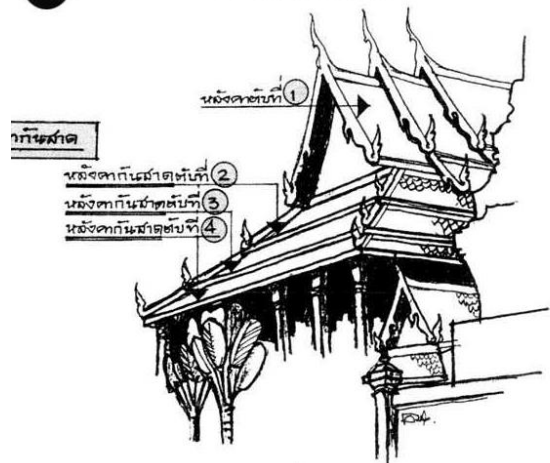
๑๐

• ศาลาราย วัดพระศรีรัตนศาสดาราม •

๑๐

• หลังคาปั้นหม้อ •

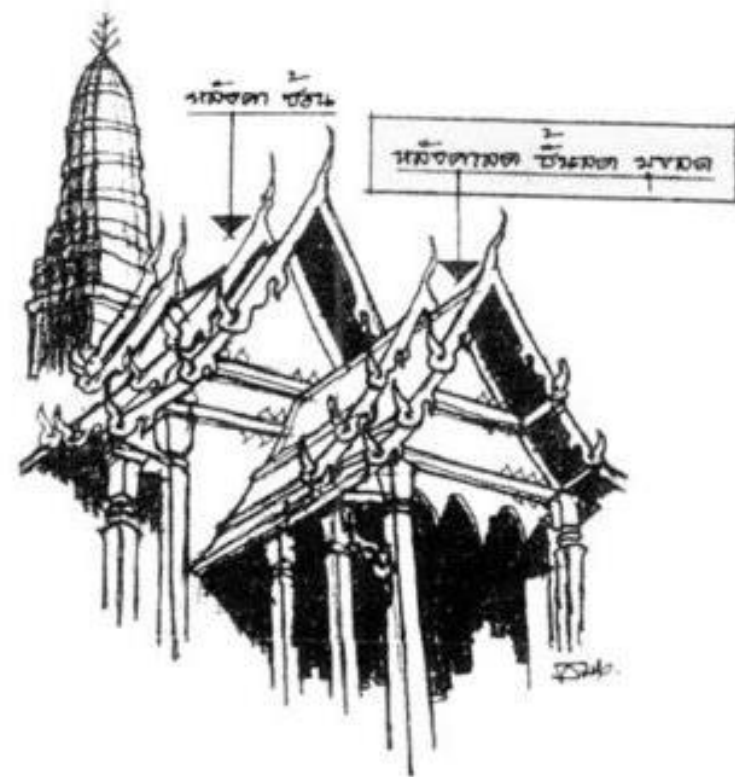
• วัดพระศรีรัตนศาสดาราม •

• หลังคา ชั้น มินหลังคา ตีป •

• พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม •

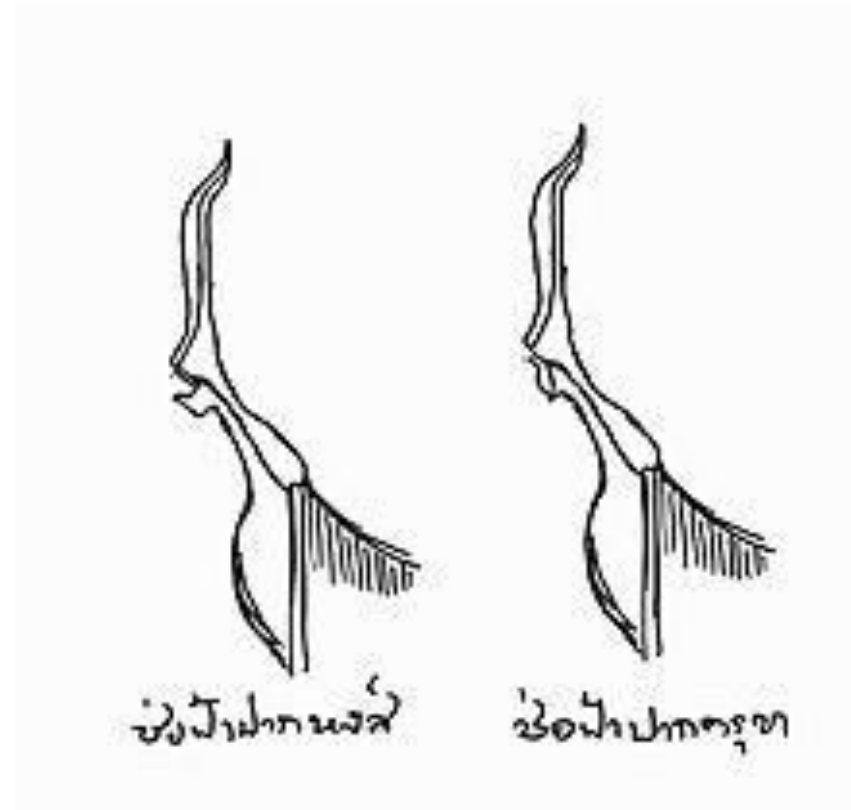
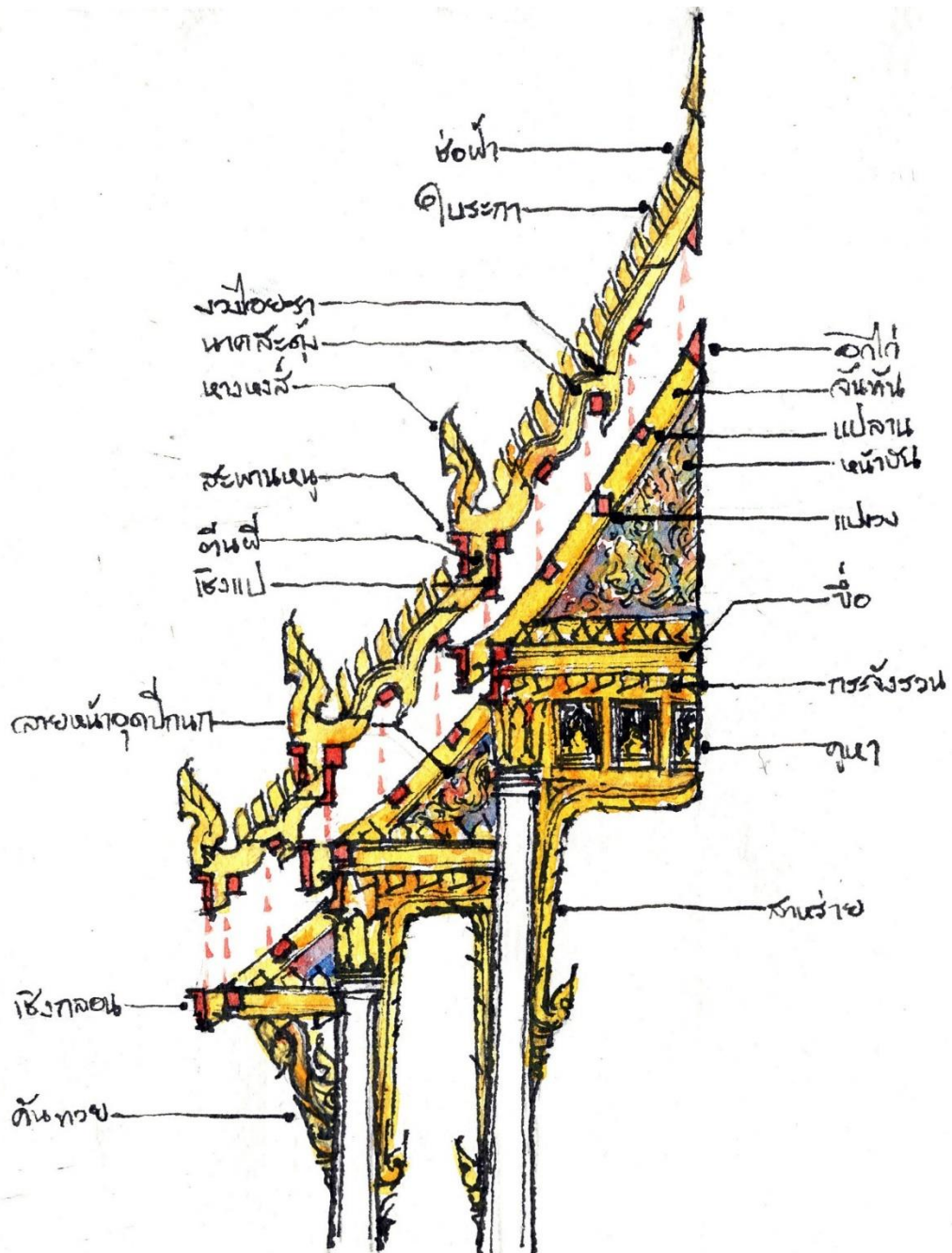
• หลังคาแบบ ชั้นมด มุงมด •

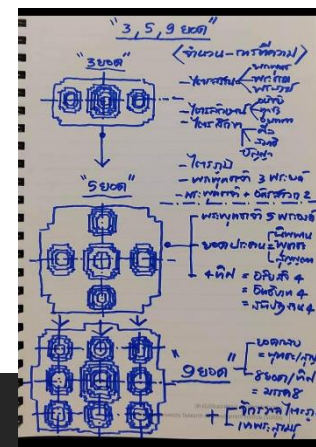
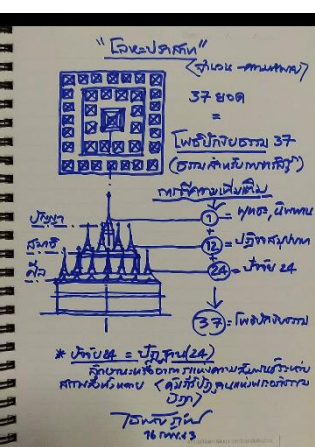
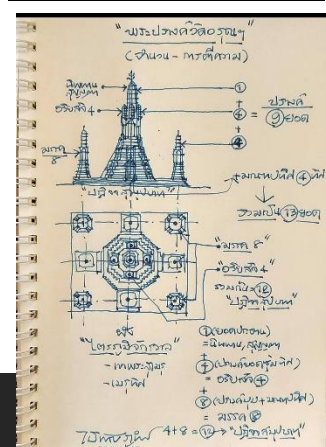
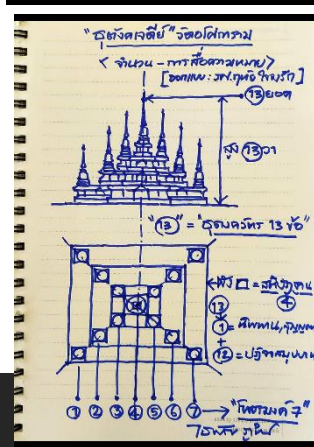
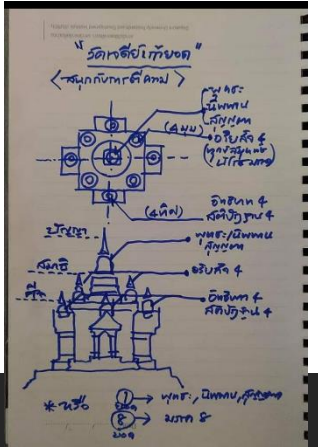
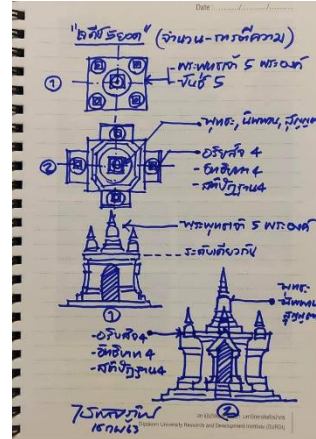
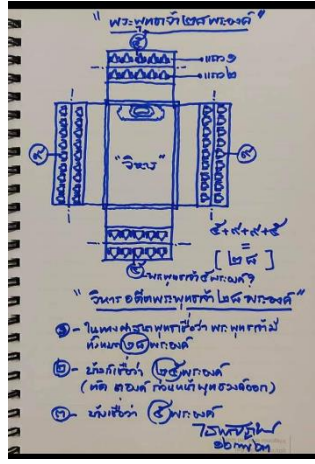
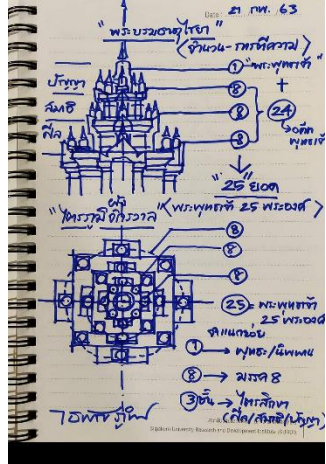
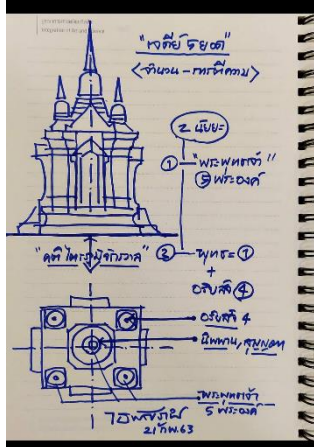
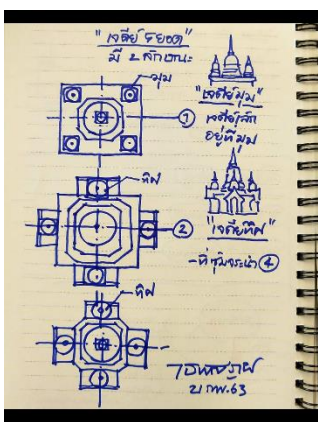
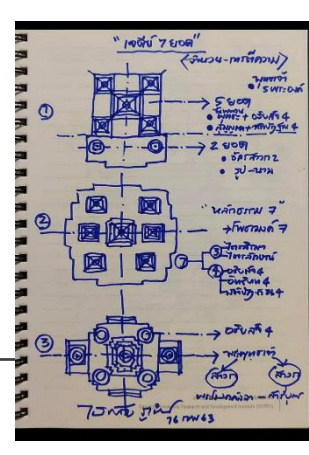
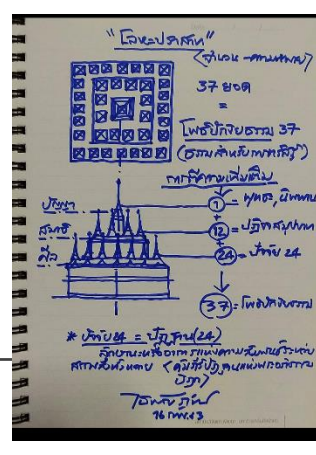
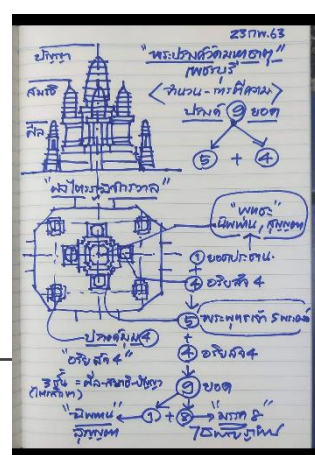
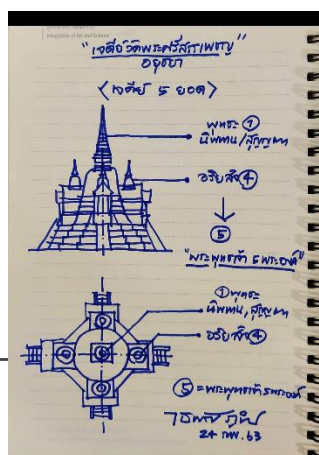
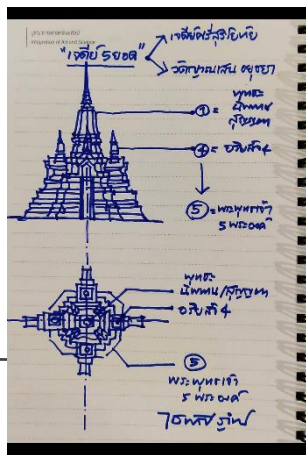
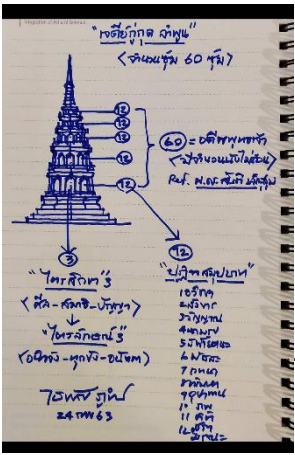

• พุทธปราสาทปรางค์ท้าว, ปราสาทพระเทพบิดร •
• ในพระบรมมหาราชวัง •

การซ้อนชั้น และลดชั้นของหลังคา

ชื่อเรียกเครื่องถ่ายองใน สถาปัตยกรรมไทย

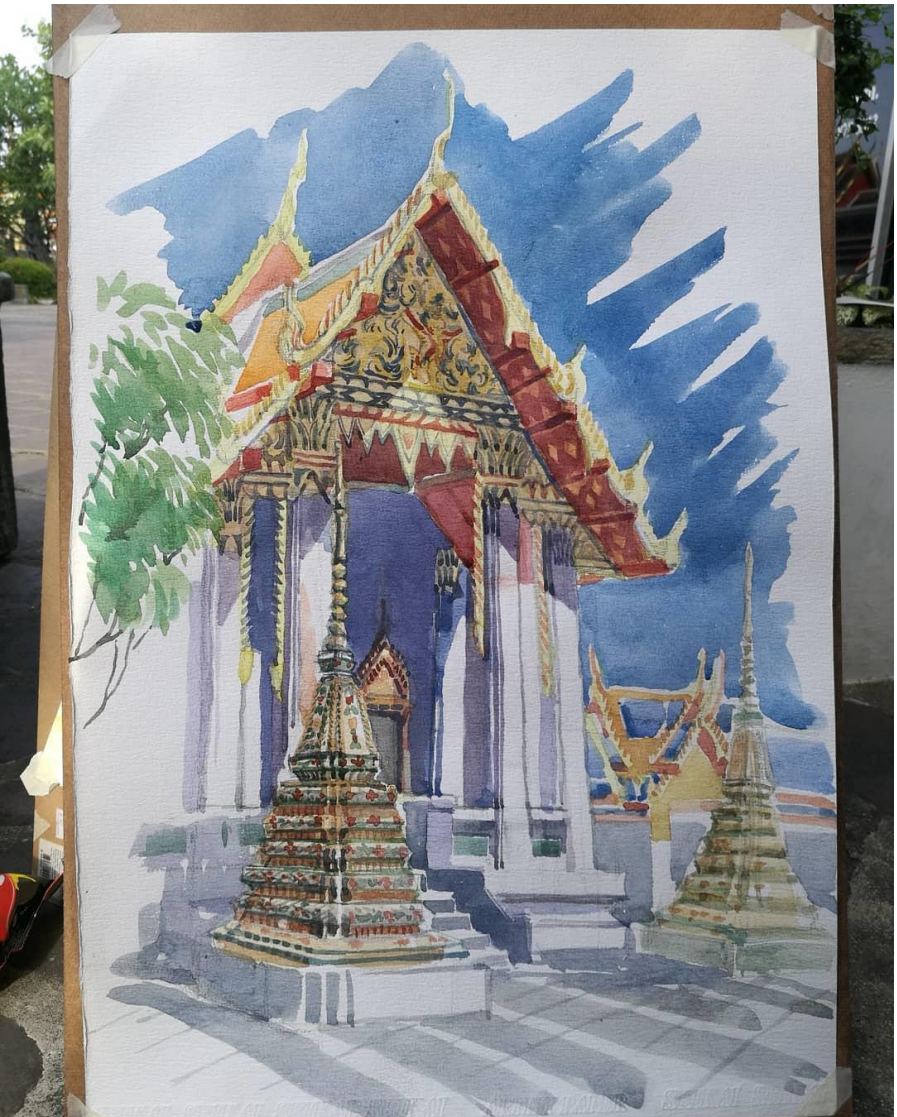

ภาพร่างการศึกษาคติ
ไตรภูมิจักรวาลใน
สถาปัตยกรรมไทย

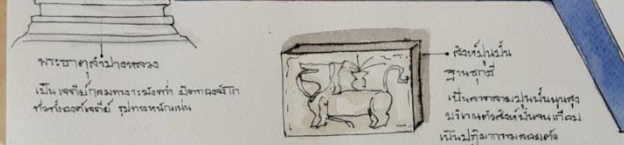
ตัวอย่างผลงาน

ขั้นตอนการลงสีน้ำ วัดโพธิ์

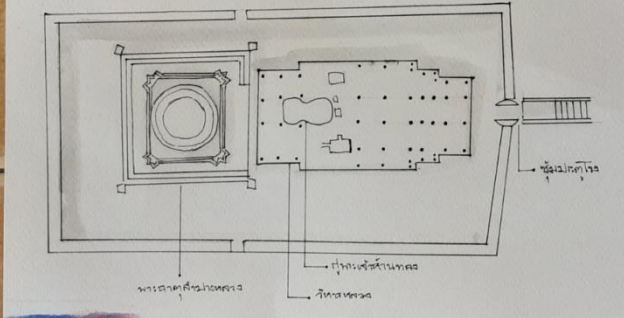

วัดพระธาตุลำปางหลวง

วัดพระธาตุลำปางหลวง
 ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำปาง ตำบลเกาะกา ซึ่งห่างจากลำปาง
 เป็นที่ตั้งในเขตเมืองเก่าโบราณ ตามตำนานเล่าว่ามีกษัตริย์
 แห่งเวียงจันทน์ ได้ทรงนำพระธาตุมาไว้ ๑๐ องค์และเป็นที่ประดิษฐานพระธาตุ
 แห่งเวียงจันทน์ - ลานช้างที่สร้างโดยกรมขุนน่าน
 ขัตติยราชวงศ์พระยาสุโขทัย ซึ่งนำพระธาตุมาไว้ที่เมืองลำปาง

PLAN

ประตูเข้าลำปางหลวง

ตั้งอยู่บริเวณเกาะกาเมืองลำปาง ซึ่งเป็นเขตเมืองเก่า
 พระธาตุลำปางหลวง เป็นพระธาตุที่นำมาจากเมืองเวียงจันทน์
 ๑๐ องค์ และพระธาตุองค์นี้ มีพระธาตุองค์เดียวที่
 คงเหลืออยู่ถึงทุกวันนี้

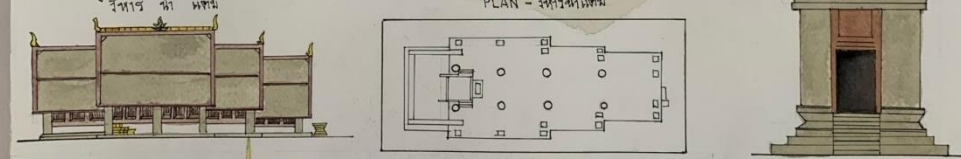

วิหารพระแก้ว
 เป็นวิหารที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตองค์หนึ่ง
 ซึ่งนำมาจากเมืองเวียงจันทน์
 ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๒๓๖
 โดยเจ้าแก้วมงคล
 เจ้าเมืองลำปาง

WAT Phra Thai Lampangluang

๑. หูช้าง
๒. วิหารพระแก้ว
๓. หอระฆัง
๔. กำแพงศิลาแลง
๕. พระธาตุ
๖. วิหารพระธาตุ
๗. พระที่นั่ง
๘. วิหารพระแก้ว
๙. วิหารพระแก้ว
๑๐. วิหารพระแก้ว

พระธาตุลำปางหลวง

วัดพระธาตุลำปางหลวง
 เป็นวัดโบราณที่มีพระธาตุองค์หนึ่ง
 ซึ่งนำมาจากเมืองเวียงจันทน์
 ๑๐ องค์ และพระธาตุองค์นี้ มีพระธาตุองค์เดียวที่
 คงเหลืออยู่ถึงทุกวันนี้
 ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๒๓๖
 โดยเจ้าแก้วมงคล
 เจ้าเมืองลำปาง

วัดพระธาตุ
วัดพระธาตุชัยวัฒน์มหาวิหาร

ที่ตั้ง: หมู่ที่ ๑ ตำบล... อำเภอ... จังหวัด...

ประวัติ: พระธาตุองค์นี้... สร้างขึ้นโดย...

สถาปัตยกรรม: พระธาตุองค์นี้... มีลักษณะ...

แผนที่: แสดงที่ตั้งของวัดพระธาตุชัยวัฒน์มหาวิหาร...

คำอธิบาย: พระธาตุองค์นี้... มีความสำคัญ...

วัดพระธาตุ

ประวัติ: พระธาตุองค์นี้... สร้างขึ้นโดย...

สถาปัตยกรรม: พระธาตุองค์นี้... มีลักษณะ...

แผนที่: แสดงที่ตั้งของวัดพระธาตุชัยวัฒน์มหาวิหาร...

คำอธิบาย: พระธาตุองค์นี้... มีความสำคัญ...

พระพุทธรูปปางสมาธิ: พระพุทธรูปปางสมาธิ... มีความสำคัญ...

พระพุทธรูปปางสมาธิ: พระพุทธรูปปางสมาธิ... มีความสำคัญ...

วัดป่าภูก้อน

วัดป่าภูก้อน ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าภูเก้า-ภูพานทองที่บ้านนาสัก ตำบลบ้านนาสัก อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ห่างจากตัวเมือง 3 กิโลเมตร คือ ซอยลาดใหญ่ และถนนวงเวียน
 บริเวณที่สงวนสงวนภูเขาก้อนภูพานก่อขึ้น ได้รับ การอุปถัมภ์การบูรณะโดยพระครูโสมนัง วัดป่าพุทธภูมิอันธมพรวิหาร ศาลาการเปรียญ ศาลาการสงฆ์ ศาลาการเปรียญ มีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมแบบประเพณีผสมรัตนโกสินทร์ 2 มีอาคาร ก่อตั้ง 3 ชั้น

ภายในพุทธสถานแห่งนี้จัดสรรอาคารสิ่งปลูกสร้างที่สงวนสงวนภูเขาก้อนภูพานก่อขึ้น ได้รับ การอุปถัมภ์การบูรณะโดยพระครูโสมนัง วัดป่าพุทธภูมิอันธมพรวิหาร ศาลาการเปรียญ ศาลาการเปรียญ ศาลาการเปรียญ มีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมแบบประเพณีผสมรัตนโกสินทร์ 2 มีอาคาร ก่อตั้ง 3 ชั้น

WAT PA PHU KON

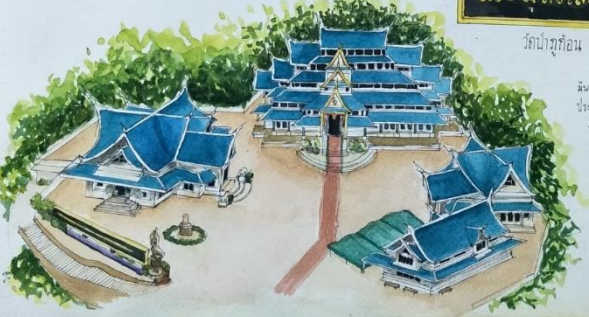

องค์พระประธาน
 ชั้นบนสุด บูรณะโดยกรมศิลปากร
 ชั้นล่าง อัญเชิญพระพุทธรูปโบราณมาประดิษฐานไว้ที่ฐานพระประธาน
 ชั้นล่าง อัญเชิญพระพุทธรูปโบราณมาประดิษฐานไว้ที่ฐานพระประธาน

พระพุทธรูปปางสมาธิโลกนาถสามหมื่น

วัดป่าภูก้อน เป็นเขตสงวนภูเขาก้อนภูพานก่อขึ้น ได้รับ การอุปถัมภ์การบูรณะโดยพระครูโสมนัง วัดป่าพุทธภูมิอันธมพรวิหาร ศาลาการเปรียญ ศาลาการเปรียญ ศาลาการเปรียญ มีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมแบบประเพณีผสมรัตนโกสินทร์ 2 มีอาคาร ก่อตั้ง 3 ชั้น

พระพุทธรูปปางสมาธิโลกนาถสามหมื่น
 ออกแบบโดยกรมศิลปากร
 บูรณะโดยกรมศิลปากร
 อัญเชิญพระพุทธรูปโบราณมาประดิษฐานไว้ที่ฐานพระประธาน

Assignment

ให้นักศึกษาเขียนภาพสีน้ำ สถาปัตยกรรมทางศาสนาในรูปแบบ Plate presentation โดยนักศึกษาสามารถเลือกสถานที่ได้เอง พร้อมจัดองค์ประกอบอย่างสวยงาม

ขนาด A2

วันส่งงาน 9/2/64

กำหนดส่ง 22/2/64

